

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
Κ' ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ
ΜΥΤΙΛΗΝΗ

Χ. Μικές, Π. Αβδελέλης, Β. Δαγκλή,
Μ. Σπανός, Α. Πολιτάκη, Δ. Καμπάς,
Β. Τζαφέρη, Β. Φραγκουλάκης.

Θεατρική παράσταση
«ΣΑΜΙΑ»
του Μενάνδρου

ΦΙΛΙΤΕΧΝΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ
«Ο ΘΕΟΦΙΛΟΣ»

ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ

Ο Μένανδρος, γόνος εύπορης οικογένειας, γεννήθηκε το 342/1 π.Χ. και πνίγηκε το 291/90 κολυμπώντας στον Πειραιά.

Το έργο του είναι μεγάλο και σημαντικό, γι' αυτό ο Αριστοφάνης ο Βυζάντιος τον τοποθέτησε δεύτερο μετά τον Όμηρο ανάμεσα σε όλους τους Έλληνες ποιητές και τον αποκάλεσε καθρέφτη της ζωής και είχε δίκιο, γιατί δεν απεικόνισε βέβαια την πολιτική ζωή, αλλά έδωσε μια θαυμάσια εικόνα της καθημερινής πραγματικότητας...

Με τον Μένανδρο και τη Νέα κωμωδία περνάμε σε ένα εντελώς διαφορετικό είδος θεάτρου. Η μορφή των θεάτρων ως χώρων αλλάζει, όπως και η σκηνική παρουσίαση των ηθοποιών. Τα «κοστούμια» τους είναι ίδια με τις καθημερινές ενδυμασίες. Τα προσώπεία διατηρούνται αλλά γίνονται πολύ πιο απλά. Όλα έχουν σκοπό να παρασύρουν τον θεατή μακριά από τον κόσμο του φανταστικού και να του παρουσιάσουν τις ρεαλιστικές συνθήκες διαβίωσης, από την κωνική τους όμως όψη. Οι ήρωες και οι ηρωίδες του αρχαίου θεάτρου παραχωρούν τη θέση τους στις εταίρες, τους μαγείρους, τα παράσιτα, τους δούλους. Κύρια θέματα είναι ο έρωτας, οι σχέσεις των ανθρώπων, οι μικραδυναμίες τους, τα μικροπάθη τους, οι ασήμαντες φιλονικίες τους.

Από τα 105 έργα του παραδίδονται 96 τίτλοι. Το μοναδικό ακέραιο που σώζεται είναι ο Δύσκολος. Η Σαμία και οι Επιτρέποντες σώθηκαν στο μεγαλύτερο μέρος τους ενώ σε μικρότερα αποσπάσματα υπάρχουν τα εξής: Ασπίς, Φάσμα, Σικυώνιος, Δις εξαπατών, Κιθαριστής, Θεοφορούμενη, Γεωργός, Καρχηδόνιος, Κωνειαζόμενοι, Κόλαξ, Μισούμενος, Περινηθία, Ήρωας, Περικειρομένη.

Στον πρόλογο ο Μοσχίωνας διηγείται πόσο ευχαριστημένος είναι από τον Δημέα, που τον έχει υιοθετήσει και πώς αυτός ο ίδιος του συμπαραστάθηκε στον έρωτά του για την εταίρα Χρυσίδα. Ο Μοσχίωνας είναι ερωτευμένος με την Πλαγγόνα, μια γειτόνισσά του, που σε μια νυκτερινή γιορτή την άφησε έγκυο και θέλει να την παντρευτεί. Η Χρυσίδα έχει γεννήσει αλλά φαίνεται ότι το μωρό της πέθανε. Ο Μοσχίωνας της δίνει το δικό του μωρό να το θηλάζει, θέλοντας να κρύψει αρχικά την πράξη του. Ο Δημέας και ο πατέρας της Πλαγγόνας, Νικήρατος, επιστρέφουν από το ταξίδι τους στον Πόντο, στην διάρκεια του οποίου αποφάσισαν τον γάμο των παιδιών τους.

Στην δεύτερη πράξη ο Δημέας, θεωρώντας το παιδί δικό του, θέλει να απαλλαγεί από αυτό. Ο γιός του, Μοσχίωνας, έρχεται να το υπερασπιστεί, κρύβοντας όμως την αλήθεια. Αυτό θα αποδειχθεί ολέθριο, γιατί εκεί που τα πράγματα δείχνουν να βαίνουν σε αίσιο τέλος και προετοιμάζεται ο γάμος του Μοσχίωνα και της Πλαγγόνας, έρχεται η «καταστροφή».

Στην τρίτη πράξη ο Δημέας θεωρεί τον γίο του, πατέρα του παιδιού, και της Χρυσίδας που οργίζεται εναντίον την, αφού προηγείται ένας

Α. Πολιτάκη, Χ. Μικές, Β. Δαγκλή, Δ. Καμπάς, Μάριος Σπανός, Βαγ

καταπληκτικός μονόλογος, στον οποίο βρίσκει δικαιολογίες για να απαλλάξει το γιο του. Θεωρεί την εταίρα υπεύθυνη για ό,τι έγινε και τη διώχνει βίαια από το σπίτι. Η Χρυσίδα βρίσκει καταφύγιο μαζί με το παιδί στο σπίτι του Νικήρατου.

Στην τέταρτη πράξη ο Νικήρατος προσπαθεί ναπραΰνει την οργή του Δημέα και να τον πείσει να ξαναπάρει τη Χρυσίδα στο σπίτι. Ο Μοσχίωνας ομολογεί ότι είναι ο πατέρας του παιδιού, αλλά αποφεύγει να εξηγήσει ότι μητέρα του είναι η Πλαγγόνα. Όταν, ο Νικήρατος θυμώνει, αρνείται να δώσει την κόρη του σε ένα φαύλο, όπως θεωρεί τον Μοσχίωνα, και μπαίνει έξαλλος στο σπίτι του, όπου αποκαλύπτει επιτέλους όλη την αλήθεια. Ο Νικήρατος την επιβεβαιώνει, οργίζεται, κυνηγά τη Χρυσίδα και το μωρό και ο Δημέας αναλαμβάνει να τον καθησυχάσει. Οι ετοιμασίες για το γάμο προχωρούν, αλλά στην τελευταία πράξη επέρχεται μια επιβράδυνση. Ο Μοσχίωνας ετοιμάζεται, τάχα να πάει στον πόλεμο, για να αναγκάσει τον πατέρα του να του ζητήσει συγγνώμη, που τον υποψιάστηκε άδικα. Στο τέλος γίνεται ο γάμος του Μοσχίωνα και της Πλαγγόνας και όλα τελειώνουν χαρούμενα.

«ΣΑΜΙΑ» ΤΟΥ ΜΕΝΑΝΔΡΟΥ

Χ. Μικές, Δ. Σπανός, Δ. Καμπάς, Β. Τζαφέρη.

Σκηνοθεσία και επεξεργασία κειμένου:

Ανδρέας Σεφτελής

Κοστούμια : Αναστασία Καλάκη

Μουσική Επιμέλεια : Ανδρέας Σεφτελής

Φωτισμοί : Κώστας Καρατζάς

Κείμενο Αφηγητή : Αγγελική Πολιτάκη

ΔΙΑΝΟΜΗ

Αφηγητής :

Αγγελική Πολιτάκη

Μοσχίων (θετός γιός του Δημέα) :

Μάριος Σπανός

Χρυσίδα (Σαμία εταίρα, παλλακίδα του Δημέα) :

Βάσω Δαγκλή

Παρμένων (δούλος του Δημέα) :

Βαγγελής Φραγκουλάκης

Δημέας (πλούσιος, ηλικιωμένος Αθηναίος) :

Χαρίτος Μικές

Νικήρατος (φτωχός, γείτονας του Δημέα) :

Δημήτρης Καμπάς

Μάγειρας (μισθωμένος) :

Παναγιώτης Αβδελέλλης

Γριά (παραμάννα του Μοσχίωνα) :

Κορνηλία Δεσλή

Δούλα :

Μαρίνη Λαμπρινού

Πλαγγόνα (κόρη του Νικήρατου) :

Βαγγελιώ Τζαφέρη

Οι φωτογραφίες από τις πρόβες
είναι του Στρατή Τσουλέλλη

συμπληρώνει φέτος 21 χρόνια καλλιτεχνικής και πολιτιστικής δημιουργίας.

Δραστηριοποιείται σε πέντε τμήματα, τα οποία λειτουργούν σε ετήσια βάση και καλύπτουν τους τομείς του Θεάτρου, της Μουσικής, της Λογοτεχνίας-Λαογραφίας, των Εκδόσεων και των Εικαστικών Τεχνών.

Ο Φ.Ο.Μ. «Θεόφιλος», το 1995 εγκαινίασε το δικό του χώρο-θέατρο, ο οποίος διαθέτει προσαρμοζόμενη «κυκλική σκηνή», με τεχνολογικό εξοπλισμό κατάλληλο για θεατρικές παραστάσεις, κινηματογραφικές προβολές, μουσικές εκδηλώσεις, ημερίδες, εκθεσιακό χώρο εκδηλώσεων ευρύτερης πολιτιστικής παρουσίας, Gallery, αίθουσα διδασκαλίας Μουσικής-Ζωγραφικής, αίθουσα «Λεσβιακής Βιβλιοθήκης» με αρχαιακό υλικό, βιβλιοθήκη Θεάτρου, εντευκτήριο «Φίλων και Τεχνών».

Ο Φ.Ο.Μ. ίδρυσε και λειτουργεί το «Πολιτιστικό Ινστιτούτο Αιγαίου», με σκοπό την προβολή διεθνώς του αιγαιακού πολιτισμού.

Ειδικότερα, το θεατρικό τμήμα του Φ.Ο.Μ. πραγματοποιεί καθ' όλη τη διάρκεια του έτους σειρά εργαστηρίων (workshops) και μαθημάτων θεατρικής αγωγής για παιδιά και ενήλικες.

Έχει παρουσιάσει μέχρι σήμερα πάνω από 20 θεατρικές παραστάσεις από το αρχαίο και σύγχρονο δράμα, Ελληνικό και ξένο.

Β. Φραγκουλάκης, Α. Πολιτάκη, Π. Αβδελέλης, Μ. Σπανός, Β. Τζαφέρη, Β. Δαγκλή, Χ. Μικές, Δ. Καμπάς.

Ο

ΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

ΙΛΟΣ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ

ΦΙΛΟΣ»

ΑΣ ΕΡΑΣΙΤΕΧΝΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ ΑΙΤΑ/ΙΑΤΑ

Ο Φ.Ο.Μ. «Θεόφιλος» έχει συμμετάσχει με το θεατρικό του τμήμα:

- α) στις «Συναντήσεις» Ερασιτεχνικών Θιάσων Αιγαίου, τις οποίες διοργανώνει κάθε χρόνο από το 1988, το Υπουργείο Αιγαίου,
- β) στο Διεθνές Φεστιβάλ Ερασιτεχνικού Θεάτρου του Görriingen Γερμανίας το 1992, με τις Εκκλησιάζουσες του Αριστοφάνη,
- γ) στο 10ο Παγκόσμιο Φεστιβάλ Ερασιτεχνικού Θεάτρου στο Πριγκηπάτο του Monaco (Monte Carlo) το 1993, με τις Εκκλησιάζουσες του Αριστοφάνη, και στο XXI Congress IATA, ως εκπρόσωπος της Ελλάδας,
- δ) στη συνάντηση «Θεατρικές Αναζητήσεις στο Αιγαίο» του Πνευματικού Ιδρύματος Σάμου «Ν. Δημητρίου» το 1995 και
- ε) στο 12ο Πανελλήνιο Φεστιβάλ Ερασιτεχνικού Θεάτρου στην Καρδίτσα το 1996 με τα μονόπρακτα του Ιάκωβου Καμπανέλλη Πάροδος Θηβών και Γράμμα στον Ορέστη (βραβεία: Καλύτερης Παράστασης, Σκηνοθεσίας, Α' Γυναικείου ρόλου, Β' Ανδρικού ρόλου).

Την ίδια παράσταση παρουσίασε και στο Αρχαίο Θέατρο της Μυτιλήνης, τον Σεπτέμβριο του 1996 επ' ευκαιρία του εορτασμού της αδελφοποίησης της Μυτιλήνης με πόλεις Ελλάδας και Κύπρου.

Α. Πολιτάκη, Χ. Μικές, Β. Δαγκλή, Δ. Καμπάς, Μ. Σπανός, Β. Φραγκουλάκης, Β. Τζαφέρη, Π. Αβδελέλλης.

και ΦΟΜ «ΘΕΟΦΙΛΟΣ»

Η ΛΕΓΟΜΕΝΗ «ΟΙΚΙΑ ΜΕΝΑΝΔΡΟΥ»

Τα λείψανα του σπιτιού, με τα ψηφιδωτά δάπεδα, που βρέθηκαν το 1963 στις πλαγιές του λόφου της Αγ. Κυριακής, έγιναν γνωστά ως η «οικία Μενάνδρου», χάρις στη θεματογραφία των ψηφιδωτών.

Κυρίαρχο θέμα είναι ο Μένανδρος και τα έργα του, *Οργή, Δύσκολος, Σαμία, Επιτρέποντες, Ασπίς, Μισούμενος, Περικειρομένη, Σικυώνιος, Κυβερνήται, Συναριστώσαι, Θεοφορουμένη, Εγχειρίδιον, Μεσσηνία, Λευκαδία, Φάσμα, Πλοκίου*. Εικονίζεται το πορτραίτο του ίδιου, καθώς και η Μούσα του θεάτρου Θάλεια με τα σύμβολά της, δηλαδή την κωμική προσωπίδα και ράβδο.

Στις στοές που περιέβαλαν την αυλή, όπως και το κυρίως δωμάτιο, εικονίζονται σκηνές από τα έργα του ποιητή με ενεπίγραφους τίτλους και προσωπεία.

Στο διπλανό δωμάτιο εικονίζεται ο Ορφέας, του οποίου ο μύθος συνδέεται στενά με την λυρική ποιήση και τη Λέσβο.

Το σπίτι αυτό ήταν η έδρα των ανθρώπων του θεάτρου, που στο πνεύμα του Μενάνδρου συζητούσαν, εμπνέονταν και δέχονταν την ιερή προστασία του Διονύσου και του Ορφέα.

Τα έργα του Μενάνδρου υπήρξαν, έμμεσα, το πρότυπο της νεότερης ευρωπαϊκής κωμωδίας ηθών και της κοινωνικής κωμωδίας με διάφορες παραλλαγές.

Η δημιουργία εξατομικευμένων τύπων, στους οποίους βασιζεται η κωμωδία ηθών, η εύστοχη απόδοση της πραγματικότητας, ο ρεαλισμός, το «φιλόανθρωπον» ως έμφυτη ιδιότητα με αποτέλεσμα την επιείκεια, το ερωτικό στοιχείο, που κυριαρχεί στο έργο του και η χρησιμοποίηση του λεξιλογίου της εποχής του, αποτελούν τη σημαντική συμβολή του ποιητή στην εξέλιξη του δράματος.

